Nemere István

Az iszonyat órái

Atomtengeralattjárók pusztulása az óceánokon

adamo books kiadó

Nemere István

Az iszonyat órái

Atomtengeralattjárók pusztulása az óceánokon

Kiadó: ADAMO BOOKS KFT.

http://adamobooks.com

Felelős kiadó: ADAMO BOOKS KFT. ügyvezetője

Copyright © ADAMO BOOKS KFT.

Budapest, 2018

ISBN 978-963-453-417-4

TARTALOM

1. A tragédia előzményei
2. Hol történt a baleset?
3. Mi volt a Kurszk?
4. Mikor történt a baleset?
5. Mi történt a hajón?
6. Egy kis kronológia
7. Nukleáris veszély?
8. Nem a Kurszk volt az első...
9. „Ki ez a Putyin”
10. Akik nem hallgattak
11. Hazugság lista
12. Mi lesz az atom-tengeralattjáróval?
13. Az ügy hatásai

1.
A tragédia előzményei

2000. augusztus 10-én kora hajnalban - tulajdonképpen még éjszaka - csaknem húsz egykori szovjet, most orosz hadihajó futott ki Murmanszk és környéke kikötőiből. Mindegyik ugyanabba az irányba hajózott. A kapitányok követték az indulás előtt a flotta vezérkarától kapott parancsot. A legtöbb felszíni hajó volt, de három vagy négy tengeralattjáró is akadt közöttük. (Hogy miért nem ismeretes a hajók pontos száma, arról a szokásos poszt-szovjet, örökösnek tetsző titkolódzás tehet.) Aminthogy azt is csak sejthetjük, hogy egyes hajók számára a gyakorlat már korábban, augusztus 2-a körül elkezdődött, de természetesen erről sem informálták a közvéleményt. Ennek tudható be, hogy bármilyen „kezdő” dátum jelent is meg a nemzetközi médiában, azt az oroszok nem cáfolták és nem is erősítették meg.

Az orosz hajók gyakorlatra indultak.

Ehhez tudnunk kell, hogy 1992 óta az egész szovjet hadsereg, és ezen belül igen látványosan éppen a haditengerészet állapota romlott le. Az egykori hatalmas szovjet flotta, amely másfél száznál több tengeralattjárót működtetett folyamatosan a világtengereken, körülbelül az egyharmadára olvadt. Hajói elavultak, utánpótlásra csak nagyon ritkán számíthatott. Atomtengeralattjáró-flottája is alaposan megritkult.

Ennek megfelelően gyakorlatokra is ritkán került sor. Mióta Putyin lett az ország vezetője, azóta ugyan történt néhány halvány kezdeményezés arra vonatkozóan, hogy a hadsereget általában, ezen belül a haditengerészetet is fejlesszék. De mivel az országban krónikus pénzhiány van, a nyugati segélyek tekintélyes részére pedig az államhatalommal régóta és nagyon szorosan

összefonódott maffia teszi rá a kezét - ezekre a fejlesztésekre csupán szórványosan kerülhetett sor. Voltaképpen még olyan „lyukakat” kell betömni, mint például az, hogy a tisztek fizetését és a legénység zsoldját nemegyszer több hónapos késéssel kifizessék.

Hogy milyen egyéb gondok vannak, különösen a nukleáris flottával, arra részletesen kitérünk majd ezeken a lapokon. Most csak próbáljuk az első néhány nap eseményei ürügyén felvázolni az általános helyzetet. Ki kell jelentenünk, hogy a Kurszk nevű atom-tengeralattjáró tragédiája és minden, ami utána történt, vegytiszta pontossággal és igen széles skálán mutatta meg a mai Oroszország gyengeségét. Nem csupán a haditengerészetnél uralkodó állapotokat - ez még hagyján! - hanem az általános politikai vezetés összes szintjén tisztán megmutatkozó régimódi, kommunista, emberiségellenes nézetek továbbélését. Az ősi orosz gyakorlat - a jelző jogos, hiszen itt minimum ötszáz évre, Rettegett Iván idejére nyúlhatunk vissza - voltaképpen „jogfolytonos”. Ott, ahol soha nem volt demokrácia, ahol ezt az államformát és állapotot a tömegek meg sem ismerhették, ott kár is elvárni, hogy nyolc év alatt ilyesmi létrejöhet és megszilárdulhat...

De maradjunk csupán a tényéknél. Az orosz haditengerészet tehát gyakorlatot hirdetett 2000. augusztus 10-ei kezdettel. Ahogyan az lenni szokott (manapság), az eseményről értesítették a környezőállamokat és a kereskedelmi hajózás nemzetközi szervezeteit is. Ilyenkor ugyanis az adott területet - amelyminimum több száz, de óvatosságból inkább több ezer négyzetkilométert tesz ki - kivonják a kereskedelmi hajóforgalom alól. A jelzett napokra (vagy ritkán hetekre) a területet lezártnak nyilvánítják, ahová kereskedelmi hajók nem léphetnek be.

Értelemszerűen idegen államok hadihajói sem közelíthetnek a gyakorlat színhelyéhez.

Viszont az is „értelemszerű”, sőt a többi állam számára „logikus”, hogy illegálisan, titokban éppen ilyenkor küldenek oda

megfigyelőhajókat. Például tengeralattjárókat is. Ezek úgymond „megfigyelői tevékenységet végeznek”... Hogy kémkednének? Ugyan, ne használjunk ilyen csúnya szavakat.

Az a lényeg, hogy a többi haditechnikailag fejlett, hadiflottával rendelkező államot érdeklik az efféle gyakorlatok. Hiszen mindig megeshet, hogy vetélytársuk új fegyvereket próbál ki, vagy valami más történik, ami hasznos és tanulságos lehet a leselkedő állam haditengerészete, vezérkara, stratégiai tervezői számára. Vagy arról szereznek tudomást, milyen gyenge és rosszul szervezett is voltaképpen a „másik”. Vagy éppen ellenkezőleg arról értesülnek, hogy az újabban milyen szépen haladt előre nemcsak a technika, de a kommunikáció, a szervezettség, a fegyelem, a találati pontosság vagy bármilyen egyéb téren.

Talán mondanunk sem kell, hogy az USA saját, vagy a NATO-val közös hadgyakorlatai alkalmával ugyanúgy megjelennek az orosz „megfigyelők”, mint fordítva.

Mindezt azért tartottam itt szükségesnek megjegyezni, hogy tudjuk: a dolog kölcsönös. Nem szabad felülni annak a sugallatnak, miszerint a nyugatiak úgymond „ármányosan, szószegő módon” keringenek ott, ahol „semmi keresnivalójuk nincs”. A gyakorlatok nemzetközi vizeken zajlanak - ez legalábbis ott zajlott - és ilyenkor bizony jó okuk van rá, hogy szemmel tartsák az oroszokat.

Tehát menjünk vissza a kiindulóponthoz: 2000 augusztusában számos orosz hadihajó indult gyakorlatra a Barents-tengerre. (William Barentz vagy Barents (?-1597) holland tengerész, aki a halálát megelőző években három expedíciót indított az Északkeleti Átjáró felfedezésére, maga is azon a környéken halt meg.) Az a tenger különben a Jeges-tenger sekély nyúlványa Norvégiától és a skandináv államoktól északra. Az itt található, mélyen a szárazföldbe ékelődő Murmanszk kikötője gyakorlatilag majdnem egész évben jégmentes.

A gyakorlatot eredetileg augusztus 13-áig tervezték befejezni. Ez

azt jelenti, hogy voltaképpen bő három és fél napig tartott volna. Hogy eközben a felszíni hadihajóknak és az őket támogató légi egységeknek, valamint a tengeralattjáróknak (ez utóbbiakból a nyugati lehallgatók sejtése és nyilatkozatai szerint három indult el) miféle manővereket kell végrehajtaniuk egyedül és a többiekkel közösen, a dolgok természetéből kifolyóan nem tudható. Az ilyesmit sohasem hozzák nyilvánosságra.

Annyit közöltek csak - bár ezt sem hivatalosan -, hogy „tengeri lőgyakorlatra” kerül sor. Ez persze sok mindent jelenthet és nem ad támpontot a találgató számára.

2.
Hol történt a baleset?

Az atom-tengeralattjáró a Barents-tengeren, Murmanszktól 330 kilométerre, északkeletre, nemzetközi vizeken süllyedt el. Ez azt jelenti, hogy miután augusztus 10-én a hajó elhagyta a murmanszki öblöt, jobbra, azaz délkeletre fordult és feltehetően egyenes vonalban haladt a gyakorlat színhelyéig. Ez a pont körülbelül 500 kilométerre, délkeletre található Norvégia legkeletibb pontjától. Innen körülbelül 1200 kilométerre, északra vannak a Spitzbergák, 800 kilométerre, keletre pedig Novaja Zemlja (amit a tizenkilencedik században osztrák felfedezői még Ferenc József-földnek neveztek el) hatalmas szigete terül el. Délre és keletre pedig Európa, vagyis Oroszország európai területe terül el megszakítatlanul.

Szemre ez a Föld egyik legkietlenebb vidéke - a felszínen novembertől nyár elejéig tart az elviselhetetlenül viharos időjárás, a vizeken jégtáblák úsznak. A rövid „nyári” időszak alatt sem sokkal jobb a helyzet, de ekkor legalább csaknem zavartalanul hajózható. A mélyben jelentős élőhal-mennyiség található, azonban a szárazföldek is embert próbálóak, a tél tíz hónapig tart és arrafelé az élet egyáltalán nem leányálom. Murmanszk környékén szinte alig élnek mások, mint halászok és a hatalmas haditengerészeti-nukleáris bázisok legénysége, kiszolgáló személyzete.